

УДК 636.32/38.082

**ВОВНОВА ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЯКІСНІ
ХАРАКТЕРИСТИКИ ВОВНИ АСКАНІЙСЬКИХ
ЧОРНОГОЛОВИХ ОВЕЦЬ ЗА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВ
ГОДІВЛІ**

О. Й. Атановська-Маслюк

Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова
„Асканія-Нова” – Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

Визначено показники вовнової продуктивності та кількісний склад жиропоту у вовні молодняку асканійських чорноголових овець в залежності від статі та типу народження за екстремальних умов годівлі. Встановлено, що, незважаючи на низьку вгодованість тварин, кількісні та якісні показники вовни у двійневих і одинаків, як баранців так і ярочок, досить високі. Найвищим настриг митої вовни був у одинаків обох статей і становив 3,8 кг. Краще співвідношення жир:піт спостерігалось у баранців обох типів народження у порівнянні з ярочками. Високий рівень вовнової продуктивності молодняку інтенсивного типу асканійський чорноголових овець свідчить про їх високу адаптивну здатність навіть за несприятливих умов годівлі та утримання.

Ключові слова: вівці, вовна, тип народження, настриг, довжина, тонина, жиропіт, рівень годівлі

Вовна, маючи велике народногосподарське значення, залишається незамінною сировиною для текстильної промисловості. Вона володіє цілим комплексом цінних властивостей: еластичність, шовковистість, люстровий блиск, висока гігроскопічність, звуко - і теплоізоляція. Рівень вовнової продуктивності та якісні характеристики вовни в значній мірі обумовлені як генотипом, так і паратиповими факторами, в першу чергу, рівнем годівлі [1,6,7].

Тому метою наших досліджень було визначення показників вовнової продуктивності молодняку асканійських чорноголових овець в залежності від статі та типу народження за умов екстремального рівня годівлі.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проведено у малочисельній закритій популяції асканійського типу чорноголових овець асканійської м'ясо-вовнової породи племзаводу "Асканія-Нова" Чаплинського району Херсонської області.

В стійловий період – з листопада 2006 року по квітень 2007 року, рівень годівлі баранців становив 35,4 % до норми, ярочок 43,5% з низьким вмістом перетравного протеїну – в 1 корм. од. 76 г, при нормі 115 г [4]. В цей період умови утримання молодняка овець були незадовільні через відсутність соломи для підстилки.

Оцінку вовнової продуктивності проводили при індивідуальному бонітуванні (довжина і тонина вовни та колір жиропоту). В період стрижень овець (червень 2007 року) у тварин усіх дослідних груп з урахуванням статі та типу народження було визначено настриг вовни та проведено експертну 5-бальну оцінку рун, а також відібрано 49 зразків вовни для лабораторних досліджень виходу чистого волокна, тонини вовни, кількості жиру, поту та мінеральних домішок. Лабораторні дослідження вовни виконані в лабораторії вовнознавства - інституту "Асканія-Нова" згідно методик ВНДІТ [5, 6, 7].

Біометричну обробку результатів досліджень проведено методами варіаційної статистики з використанням комп'ютерної техніки та пакетів прикладного програмного забезпечення MS OFFICE 2003 EXCEL [8].

Результати досліджень. Встановлено, що за екстремальних умов годівлі молодняк річного віку усіх досліджених груп при вгодованості нижче за середню і живій масі 41,1...46,7 кг мав досить високий рівень вовнової продуктивності (табл. 1).

Середня довжина вовни молодняка 14-місячного віку усіх груп була в межах 18,1...18,9 см.

Настриг митої вовни у тварин – одинаків обох статей становив 3,8 кг, що на 0,3...0,4 кг, або на 8,6...11,8 % вищий, ніж у двійневих. Слід відмітити, що тварини усіх дослідних груп, незважаючи на вгодованість нижче за середню, переважали за настригом чистої вовни мінімальні вимоги до елітних баранців на 0,4...0,8 кг, або на 13,3...26,7 %, ярочок на – 1,1...1,4 кг, або на 45,8...58,3 %.

За екстремальних умов годівлі і утримання вихід чистого волокна у всіх досліджуваних групах був достатньо високим: 63,2...65,4 %.

Тонина вовни особин обох статей і типів народження коливалася в межах 30,1...32,6 мкм, що відповідає 50-48 якості.

Навіть за екстремальних умов годівлі та незадовільного утримання коефіцієнт вовновості у тварин в усіх дослідних групах був високим і коливався в межах 76,0...87,3 г/кг.

Таблиця 1. Вовнова продуктивність молодняку в залежності від статі та типу народження, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Група	n	Жива маса, кг	Довжина вовни, см	Настриг вовни, кг		Вихід чистого волокна, %	Тонина, мкм	Коефіцієнт вовновості, г/кг	Бальна оцінка руна
				немітої	чистої				
Баранці									
Одинаки	35	46,7± 1,1	18,1± 0,4	5,6±0,18*	3,8±0,19	63,3± 0,9	31,3± 0,4*	81, 2	4,3± 0,07
Двійневі	25	43,5± 1,5	18,3± 0,5	5,1±0,21	3,4±0,20	63,2± 1,4	30,1± 0,4	76, 0	4,2± 0,06
Ярочки									
Одинаки	46	43,0± 0,7*	18,8± 0,3	5,5±0,12	3,8±0,10	65,4± 0,6	32,6± 0,4	87, 3	4,5± 0,05
Двійневі	26	41,1± 0,7	18,9± 0,4	5,4±0,16	3,5±0,15	63,6± 0,8	31,69 ±0,4	84, 5	4,4± 0,07

Примітка, достовірність різниці між одинаками та двійневими: *P≥0,95.

Показники експертної оцінки рун дослідних тварин, незалежно від статі та типу народження, – високі (4,2...4,5 бала), що свідчить про видатні якісні характеристики одержаної від них вовни за звивистістю, еластичністю, шовковистістю, люстровим блиском і світлим кольором жиропоту.

Важливим показником комплексної оцінки вовни є кількісний та якісний склад жиропоту. Жиропіт – складна хімічна речовина і складається з вовнового жиру і поту, що виділяється потовими залозами. Вовновий жир захищає вовну від шкідливих впливів зовнішнього середовища [9]. Під час бонітування встановлено, що жиропіт молодняку, незалежно від статі та типу його народження, був бажаного світлого кольору.

Відмічено вищий вміст жиру у вовні баранців у порівнянні з ярочками, а найбільша його кількість була у баранців одинаків – 8,81 %, що на 1,35 % (*P≥0,95) більше, ніж у двійневих (табл. 2).

Високий вміст поту у вовні особин усіх дослідних груп негативно вплинув на співвідношення жир:піт, яке коливалося в межах 1:1,55...1:2,41. Краще співвідношення жиру і поту виявлено у баранців обох типів народження.

Таблиця 2. Вміст жиру та поту у вовні молодняку в залежності від статі та типу народження, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Група	n	% жиру	% поту	% мінеральних домішок	Співвідношення жир:піт
Баранці					
Одинаки	11	8,81±0,45*	13,65±0,77	17,57±1,15	1:1,55
Двійневі	8	7,46±0,23	14,56±0,95	20,04±1,23	1:1,95
Ярочки					
Одинаки	19	6,39±0,29	15,45±0,59	17,93±0,62	1:2,41
Двійневі	11	6,88±0,22	14,76±0,66	18,83±1,50	1:2,14

Примітка, достовірність різниці між одинаками та двійневими: *P≥0,95.

Найбільш бажане співвідношення жиру і поту було у баранців одинаків – 1:1,55.

Висновки. За умов екстремального рівня годівлі молодняку асканійських чорноголових овець (баранців – 35,4 %, ярочок – 43,5% до норми), при вгодованості нижче за середню, показники вовнової продуктивності були на високому рівні. Довжина вовни становила 18,1...18,9 см при тонині 50-48 якості, настриг чистої вовни – 3,4...3,8 кг (що перевищує мінімальні вимоги до елітних тварин на 0,4...1,4 кг або на 13,3...58,3 %), вихід чистого волокна коливався у межах 63,2...65,4 %. Краще співвідношення жир:піт виявлено у баранців обох типів народження в порівнянні з ярочками. Одержані результати свідчать про високу адаптивну здатність двійневих асканійських чорноголових баранців і ярочок до екстремальних умов годівлі, що забезпечує можливість успішної селекції на багатоплідність навіть за несприятливих умов.

Список використаної літератури

1. Польшка П. І. Вплив низького рівня годівлі на продуктивність та хімічні показники вовни і жиропоту асканійський м'ясо-вовнових овець / П. І. Польшка, Г. П. Калашук, О. Й. Атановська-Маслюк, П. В. Стапай та ін. // Науковий вісник „Асканія-Нова”. – 2010. – Вип. 3. – С. 122–129.
2. Польшкая П. И. Методы выведения, совершенствования использования асканийских мясо-шерстных овец // Автореф. дис. докт. с.-х. наук: 06.02.06 / П. И. Польшкая.– ВИЖ. Дубровицы Моск. обл. 1990. – 36 с.
3. Пожовтіння вовни, його причини, шляхи попередження та ліквідації (методичні рекомендації). / Львів. – 2006. – 16 с.
4. Вівчарство України / [під. ред.. В. П. Бурката]. – К.: Аграрна наука, 2006. – 615 с.

5. Інструкція з бонітування овець; Інструкція з ведення племінного обліку у вівчарстві та козівництві. – К.:, 2003. – 156 с.
6. Методика исследования количества и качества шерстного жира. Ставрополь. – 1967.–14 с.
7. Методические указания по исследованию шерсти овец // [под ред. М. Я. Коган-Берман, Л. М. Дверимена, А. Г. Пигменова]– Москва, 1958. – 52 с.
8. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский – М.: Колос, 1969. – 256 с.
9. Ігнатов Г. Л., Ігнатова Р. О. Вікова мінливість і повторюваність властивостей жиропоту у ярок асканійської тонкорунної породи / Г. Л. Ігнатов, Р.О. Ігнатова //Вівчарство: міжвід. темат. наук. зб. – 1975. – вип. 14. – С. 41–45.